

20.5.2021

Vammaisneuvoston kokous

Aika: torstai 20.5.2021 klo 13.00 – 14.30

Paikka: Teams ja valtuuston istuntosali

Paikalla: Maarit Lahtinen, Heinolan näkövammaiset ry (puheenjohtaja)
Jarmo Asp, Heinolan seudun invalidit ry
Timo Jaakkola, Heinolan Viittomakielikerho
Helga Nurminen-Ekholm, Heinolan Seudun Omaishoitajat ry
Seija Savolainen, Heinolan Kuulo ry
Kaija Tolppanen, Heinolan Kehitysvammaisten tuki ry
Pirjo Hepo-oja, hyvinvointijohtaja
Maria Kaikkonen, liikunnan palvelupäällikkö, Hyvinvointi
Katri Kuivalainen, kaavoitusarkkitehti, Elinvoima/Yhteiset palvelut
Jutta Tainio, johtava sosiaalityöntekijä, vammaispalvelut, Sosiaali- ja terveys
Päivi Vesterinen, toimistos sihteeri, Hyvinvointi (sihteeri)

Poissa: Kaisa Kaukinen, Heinolan vaikeasti liikuntavammaiset ry
Jari Hämäläinen, katumestari, Tekniikka/Lupa ja valvonta

Käsitellyt asiat:

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja läsnäolijat todettiin.

2. Työjärjestyksen hyväksyminen

Hyväksyttiin.

3. Pöytäkirjantarkastajan valinta

Pöytäkirjan tarkastajaksi valittiin Jarmo Asp.

4. Henkilökohtainen apu ja kuljetuspalvelut, Jutta Tainio

Jutta Tainio kertoi miten haetaan vammaispalveluiden asiakkaaksi, asiakkuus alkaa yleensä ilmoituksen tai yhteydenoton perusteella. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella selvitetään asiakkaan tuen ja palveluiden tarve.

Kuljetuspalvelu on tarkoitettu vaikeavammaisille, jolla on sairautensa tai vamman vuoksi erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja kohtuuttoman suuria vaikeuksia käyttää julkisia joukkoliikenne välineitä. Kuljetuspalvelu on tarkoitettu asiointi- ja virkistysmatkoihin, kuljetuspalvelu korvaa julkisen liikenteen käytön. Asiakas maksaa matkasta linja-autotaksan mukaisen omavastuuosuuden kuljetusmaksun yhteydessä.

Henkilökohtainen apu on tarkoitettu vaikeavammaiselle henkilölle, joka on vamman tai sairauden johdosta pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän

toiminnoista eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.

Henkilökohtaisen avun luonne ja sen tarkoitus tukea henkilön omia valintoja ja itsenäistä elämää edellyttävät, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä sekä avun sisältö että toteutustapa.

Jutta Tainion esitys liitteenä.

Esitys herätti keskustelua, palvelua pidettiin kuitenkin hyvänä ja esim. avustajia on hyvin saatavilla Heinolassa.

5. Ikäihmisten digiapu, Maarit Lahtinen, Tuttis /Jyränkölän Settlementti

Digivälitys-hanke päättyi ja toiminta siirtyi vuoden 2021 alussa osaksi Tutuksen toimintaa. Kevään aikana toimintaa on ollut matalalla profiililla, digivälittäjiä on voinut kuitenkin tavata torstaisin ajanvarauksella. Tarvetta toiminnalle on jatkossakin ja koronarajoitusten päätyttyä se siirtyy osaksi Heimo-helpparitoimintaan. Tarkoituksena jalkautua digi-kahvilaan esim. kirjastoon, Vierumäelle ja kirkonkylään. Toiminta on maksutonta ja on vapaaehtois-toimintaa.

Toimintaa pidettiin tärkeänä ja syrjäkylille jalkautumista pidettiin tärkeänä.

6. Vammaisneuvoston kannanotto siihen kuinka rakentaa sen roolia merkittävämmäksi Neuvoston jäsenet kertovat ajatuksistaan ja toiveistaan

- Pirjo Hepo-oja kertoi, että nykyisten neuvostojen kausi päättyy 31.5. Uusi kaupunginhallitus nimeää neuvostojen jäsenet. Järjestöille on tulossa kysely ehdokkaista.
- Muistutettiin, että jäsenten tulee osallistua aktiivisesti kokouksiin ja viedä asioita tiedoksi omiin yhdistyksiin, esityksiä voi tulla sieltä päin.
- Jäsenet toivoivat, että neuvostojen edustajat voisivat osallistua myös valtuuston ja/ tai lautakuntien kokouksiin (puheoikeus)

Vammaisneuvoston terveiset viedään eteenpäin kaupungin johdolle. Tavoitteena neuvostojen profiilin nosto ja näkyvyys.

7. Tiedotusasiat

Tiedotusasioita ei tullut esille.

8. Muut asiat

Esteettömyys Heinolassa? museon perusnäyttelyn hissi

- Museon hissin käyttöönotto on viivästynyt.
 - o Asiasta keskusteltiin. Sovittiin, että vammaisneuvoston puheenjohtaja Maarit Lahtinen tekee vammaisneuvoston nimissä lausunnon tekniselle lautakunnalle, jotta hissin suunnittelussa huomioidaan myös isommat pyörätuolit.
- Esteettömyys
 - o Pyörätuolilla on hankala päästä kaupungintalolle, oven avauspainike on hankalassa kohdassa ja kynnyks on myös liian korkea pyörätuolille.

Valtuustotalon ja kaupungintalon hissit ovat myös hankalat kyynärsauvoilla liikkuesssa.

- o Keskustan alueella on esteetöntä ja jalkakäytävillä hyvä liikkua, keskustan ulkopuolella hankalampaa. Keskustassa monien liikkeiden portaat liian korkeat. Esteettömiä asuntoja on myös liian vähän Heinolassa.
- o Vammaispalvelut 2. kerroksessa, sinne on hankala päästä.
- o Kaupungintalon ja valtuustotalon portaisiin toivotti teippausviivoja, jotka helpottaisivat näkövammaisten liikkumista.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti vammaisneuvoston jäseniä menneestä kaudesta ja päätti kokouksen klo 14.30.

Vakuudeksi

Maarit Lahtinen
puheenjohtaja

Päivi Vesterinen
sihteeri

Pöytäkirjan tarkastaja:

Heinolassa 02. 06.2021

Jarmo Asp

Vammaispalvelun kuljetuspalvelu ja henkilökohtainen apu

VAMMAISNEUVOSTO 20.5.2021

1

Miten vammaispalvelun asiakkaaksi?

- ❖ Vammaispalveluita haetaan hakemuksella. Asiakkuus voi alkaa myös ilmoituksen tai yhteydenoton perusteella. Yhteydenoton perusteella tehdään palvelutarpeen arviointi, joka sisältää selvityksen asiakkaan elämäntilanteesta riittävässä laajuudessa. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella selvitetään asiakkaan tuen ja palveluiden tarve. Palvelutarpeen arvio sisältää yhteenvedon asiakkaan tilanteesta sekä sosiaalipalvelujen ja erityisen tuen tarpeesta, sosiaalihuollon ammattihenkilön johtopäätökset asiakkuuden edellytyksistä, asiakkaan mielipiteen ja näkemyksen palvelutarpeestaan sekä asiakkaan ja sosiaalihuollon ammattihenkilön arvon omatyöntekijän tarpeesta. Palvelutarpeen arviolla selvitetään onko mahdollisesti tarve joillekin vammaispalvelun palveluille.
- ❖ Palveluiden saamista ei rajata tiettyjen sairauksien/vammojen perusteella, vaan arvio perustuu henkilön toimintakykyyn. Edellytyksenä vaikeavammaisuus kuitenkin. Merkitsevää on yksilöllisesti arvioitava toimintakyky ja sen rajoitteet.
- ❖ Palvelutarpeen arvioinnissa huomioidaan terveydenhuollon ammattihenkilöiden lausunnot, mutta yksistään lääkärinlausunto ei ole peruste myöntää palvelua. Asiat arvioidaan lainsäädännön ja vaikeavammaisuuden perusteella

2

Kuljetuspalvelu vaikeavammaiselle

- ❖ Kuljetuspalvelu on vaikeavammaiselle henkilölle, jolla on sairautensa tai vaman vuoksi erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja kohtuuttoman suuria vaikeuksia käyttää julkisia joukkoliikenne välineitä. Vammaispalvelun kuljetuspalvelu korvaa julkisen joukkoliikenteen käytön silloin, kun vaikeavammaisen henkilö ei voi käyttää julkista liikennettä. Kuljetuspalvelua myönnetään 18 matkaa/kk asiointi- ja virkistysmatkoihin. Kuljetuspalvelu myös opiskelu- ja työmatkoihin tietyin edellytyksin. Kuljetuspalvelun edellyttää, että kyseessä on pitkäaikainen kuljetuspalvelun tarve ja toimintakyvyn heikkous, edellyttää noin vuoden kestävä rajoitetta. Poikkeuksena etenevät sairaudet. Kuljetuspalvelua ei myönnetä esimerkiksi tilanteissa, joissa toimintakyky on tilapäisesti heikentynyt murtuman tai leikkauksen seurauksena.
- ❖ Oikeus kuljetuspalveluun ei ole sidottu mihinkään tiettyyn diagnoosiin, vaan olennaista on henkilön toimintakyky suhteessa julkiseen joukkoliikenteeseen. Tehdään aina yksilöllinen arviointi. Tarvittaessa voidaan järjestää koematka, jossa selvitetään mahdollisuuksia käyttää julkista liikennettä.
- ❖ Haasteet liikkumisessa eivät välttämättä riitä kuljetuspalveluun, vaan edellyttää, että vaikeavammaisuuden kriteeri täyttyy sekä asiakkaalla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa: Korkein hallinto-oikeus 26.3.2019 T 1202: ”Asiakkaalla liikuntakyky on selvästi alentunut ja hänen liikkumistaan vaikeuttavat lähinnä hengästyminen, askelluksen lyhyys ja töpöttävyys, tasapaino-ongelmat, väsyminen ja heikotus. -> ei ole voitu pitää vaikeavammaisena.”

3

Kuljetuspalvelu vaikeavammaiselle

- ❖ Erityiset liikkumisvaikeudet saattavat johtua myös henkilön psyykkisistä/kognitiivisista vaikeuksista ja myös psyykinen sairaus tai vamma voi olla sellainen, että henkilö ei voi käyttää joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Näissäkin tilanteissa, kun syyt ovat psyykkisiä voimista tai kognitiivisesta heikkoudesta johtuvia arvioidaan vaikeavammaisuuden täyttyminen. -> Arvio perustuu aina yksilölliseen arviointiin.
- ❖ Kuljetuspalvelumatka on Heinolan ja lähikuntien (Lahti, Iitti, Kouvolan kaupungin entisen Jaalan kuntakeskus, Mäntyharju, Pertunmaa, Hartola, Sysmä ja Asikkala) alueella tapahtuva yhdensuuntainen kuljetus lähtöosoitteesta määränpäähän, jossa asiakas poistuu autosta.
- ❖ Kuljetuspalvelu on tarkoitettu asiointi- ja virkistysmatkoihin. Palvelua ei voi käyttää sairausvakuutuslain tarkoittamiin matkoihin, kuten esimerkiksi lääkärissä tai kuntoutuksessa käyntiin (matkoihin, joihin voi hakea KELA-korvausta).
- ❖ Kuljetuspalvelu korvaa julkisen liikenteen käytön. Matkasta asiakas maksaa linja-autotaksan mukaisen omavastuuosuuden kuljetusmatkan yhteydessä.

4

Henkilökohtainen apu vaikeavammaiselle

❖ Henkilökohtaista apua järjestetään vaikeavammaiselle henkilölle, jolla on vamman tai sairauden johdosta pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista. Henkilökohtainen apu kohdistuu niihin toimiin, jotka henkilö tekisi itse, mutta ei niistä vamman tai sairauden vuoksi selviä. Henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaista henkilöä omien valintojensa toteuttamisessa niin kotona kuin kodin ulkopuolella:

- päivittäisissä toimissa
- työssä ja opiskelussa
- harrastuksissa
- yhteiskunnallisessa osallistumisessa
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä

❖ Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaista apua, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee toisen henkilön apua suoriutuakseen tavan omaisista elämän toiminnoista. Henkilökohtainen apu ei ole hoivaa, hoitoa eikä valvontaa. Avun tarve tulee olla runsasta ja välttämätöntä. Välttämättömästä ja toistuvasta toisen henkilön avun tarpeesta on kyse sekä:

- silloin kun avun tarve on jatkuvaluonteista ja määrällisesti runsasta; että
- silloin kun se on määrällisesti vähäisempää, mutta toistuvaa.

5

Henkilökohtainen apu vaikeavammaiselle

❖ Henkilökohtaista apua myönnetään päivittäisiin toimiin, harrastus- ja vapaa-ajan toimiin, opiskeluun sekä työhön siinä määrin kun se on vaikeavammaiselle henkilölle välttämätöntä. Päivittäisiin toimiin laissa ei ole määritelty henkilökohtaisen avun määrää. Harrastus- ja vapaa-ajan toimiin on järjestettävä vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta.

❖ Vammautuessaan/sairastuessaan ihmisen elämä väistämättä muuttuu ja se muuttaa myös ihmisen läheisten elämää eli vammaispalvelujen tarkoituksena ei ole parantaa palvelujen avulla asiakasta, vaan luoda edellytyksiä toimia uusien rajoitteiden kanssa ja auttaa suoriutumaan elämään liittyvistä toimista.

❖ Henkilökohtaisessa avussa on erilaisia järjestämistapoja: työnantajamalli, ostopalvelu tai palveluseteli. Asiakkaan kanssa arvioidaan yhdessä mikä on asiakkaalle tarkoituksenmukainen ja soveltuva tapa järjestää henkilökohtaista apua.

❖ Henkilökohtaisen avun luonne sekä sen tarkoitus tukea henkilön omia valintoja ja itsenäistä elämää edellyttävät, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä sekä avun sisältö että toteutustapa.

6

Lähteet

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3.4.1987/380
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870380>

Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 18.9.1987/759
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870759>

Vammaispalvelun käsikirja, THL: <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/tuki-ja-palvelut/henkilokohtainen-apu>

Vammaispalvelun käsikirja, THL: <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/oikeuskaytando/kuljetuspalvelut/vaikeavammaisuuden-maaritely>

7

Kiitos!

8